

1. Rozwój mowy dziecka

Rozwój mowy jest procesem, który rozpoczyna się już od pierwszych dni życia dziecka.

Każde dziecko rozwija się we własnym tempie, jednak istnieją pewne etapy, które pomagają ocenić, czy rozwój przebiega prawidłowo. Warto pamiętać, że mowa rozwija się równolegle z rozwojem ruchowym, poznawczym, społecznym i emocjonalnym. Najważniejszą rolę odgrywa codzienny kontakt z dzieckiem – rozmowa, wspólna zabawa i czytanie książek.

0–12 miesięcy – przygotowanie do mówienia

Już od pierwszych chwil życia dziecko uczy się komunikacji. Choć jeszcze nie mówi, intensywnie słucha, obserwuje i poznaje otaczający świat.

W tym okresie dziecko:

- reaguje na dźwięki i głos rodziców,
- odwraca głowę w kierunku źródła dźwięku,
- uśmiecha się podczas kontaktu z bliskimi,
- około 2.–3. miesiąca zaczyna głużyć,
- około 6. miesiąca pojawia się gaworzenie (np. „ba-ba”, „ma-ma”, „ta-ta”),
- około 9.–12. miesiąca rozumie proste polecenia i gesty,
- pod koniec pierwszego roku życia wypowiada pierwsze świadome słowa, np. „mama”, „tata”, „daj”.

Jak wspierać rozwój?

- ✓ dużo mówić do dziecka,
 - ✓ śpiewać piosenki,
 - ✓ czytać krótkie książeczki,
 - ✓ odpowiadać na gaworzenie,
 - ✓ utrzymywać kontakt wzrokowy podczas rozmowy.
-

1–2 lata – pierwsze słowa i zdania

To czas bardzo intensywnego rozwoju słownictwa. Dziecko zaczyna rozumieć coraz więcej i chętnie naśladuje mowę dorosłych.

W tym okresie dziecko:

- rozumie proste polecenia,
- wskazuje znane osoby i przedmioty,

- używa od kilkudziesięciu do około 300 słów,
- tworzy pierwsze dwuwyrazowe wypowiedzi, np. „mama am”, „daj pić”,
- nazywa przedmioty ze swojego otoczenia,
- próbuje powtarzać nowe słowa.

Jak wspierać rozwój?

- ✓ nazywać przedmioty i czynności,
 - ✓ zadawać proste pytania,
 - ✓ czytać książeczki obrazkowe,
 - ✓ zachęcać dziecko do samodzielnego wypowiadania słów,
 - ✓ nie wyręczać dziecka w komunikacji.
-

2–3 lata – rozwój zdań

Słownictwo dziecka bardzo szybko się powiększa. Maluch zaczyna tworzyć coraz dłuższe wypowiedzi i chętnie opowiada o swoich doświadczeniach.

W tym okresie dziecko:

- buduje proste zdania,
- zadaje wiele pytań,
- mówi o swoich potrzebach,
- zna nazwy większości przedmiotów z najbliższego otoczenia,
- używa czasowników, przymiotników i zaimków,
- wypowiada głoski: **p, b, m, f, w, t, d, n, k, g, ś, ź, ć, dź, l**.

Jak wspierać rozwój?

- ✓ prowadzić codzienne rozmowy,
 - ✓ wspólnie oglądać ilustracje i opisywać je,
 - ✓ czytać bajki,
 - ✓ bawić się w nazywanie przedmiotów i zwierząt.
-

3–4 lata – coraz sprawniejsza komunikacja

Dziecko potrafi już swobodnie rozmawiać z dorosłymi i rówieśnikami. Wypowiedzi stają się coraz bardziej zrozumiałe.

W tym okresie dziecko:

- buduje kilkuwyrazowe zdania,

- opowiada krótkie historie,
- odpowiada na pytania,
- zaczyna poprawnie wymawiać głoski **s, z, c, dz**,
- chętnie uczestniczy w rozmowach.

Jak wspierać rozwój?

- ✓ zachęcać dziecko do opowiadania o swoim dniu,
 - ✓ wspólnie układać historyjki obrazkowe,
 - ✓ zadawać pytania „dlaczego?” i „co było dalej?”.
-

4–5 lat – bogatszy język

Dziecko coraz lepiej posługuje się językiem i potrafi prowadzić dłuższą rozmowę.

W tym okresie dziecko:

- buduje poprawne zdania,
- zna wiele nowych słów,
- opowiada wydarzenia w odpowiedniej kolejności,
- zaczyna wymawiać głoski **sz, ż, cz, dż**.

Jak wspierać rozwój?

- ✓ czytać dłuższe opowiadania,
 - ✓ rozwiązywać zagadki,
 - ✓ bawić się w opisywanie przedmiotów,
 - ✓ rozwijać słownictwo poprzez rozmowę.
-

5–6 lat – przygotowanie do szkoły

Mowa dziecka powinna być już dobrze rozwinięta. Większość dzieci potrafi poprawnie wymawiać wszystkie głoski.

W tym okresie dziecko:

- swobodnie prowadzi rozmowę,
- opowiada dłuższe historie,
- poprawnie buduje zdania,
- wymawia głoskę **r**,
- jest zrozumiałe dla osób spoza rodziny.

Jak wspierać rozwój?

- ✓ codziennie rozmawiać z dzieckiem,
 - ✓ czytać książki,
 - ✓ zachęcać do opowiadania i zadawania pytań,
 - ✓ grać w gry rozwijające słownictwo.
-

6–7 lat – gotowość szkolna

Pod koniec wieku przedszkolnego dziecko powinno swobodnie posługiwać się językiem.

Dziecko:

- poprawnie wymawia wszystkie głoski języka polskiego,
 - opowiada logiczne historie,
 - rozumie bardziej złożone polecenia,
 - potrafi opisać wydarzenia, przedmioty i osoby,
 - komunikuje swoje potrzeby i emocje.
-

Jak wspierać rozwój mowy na co dzień?

Rozwój mowy nie wymaga specjalistycznych pomocy – najważniejsza jest codzienna obecność i rozmowa z dzieckiem.

Warto:

- codziennie czytać książki,
- dużo rozmawiać i zadawać pytania,
- bawić się w gry słowne,
- opisywać to, co dzieje się podczas spacerów czy zakupów,
- śpiewać piosenki i recytować wierszyki,
- ograniczać czas spędzany przed ekranami,
- uważnie słuchać dziecka i dawać mu czas na wypowiedź.

Pamiętaj! Każde dziecko rozwija się we własnym tempie. Jeśli jednak rozwój mowy budzi Państwa niepokój lub pojawiają się wątpliwości dotyczące komunikacji dziecka, warto skonsultować się z logopedą. Wczesna diagnoza i odpowiednio dobrane wsparcie pozwalają skutecznie wspomagać rozwój mowy i komunikacji.

Opracowała:
Anna Niebelska